IX. évfolyam. Arad, 1894. Julius 31. Kedd. 176-ik szám.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG: az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint. Kéziratokat nem adunk vissza.
Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 hóra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt. 1/4 évre 3 frt 50 kr. 1 hóra 1 frt 20 kr.
HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdij külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL: ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)
Telefon-szám: 151.

Vilmos főherczeg halála.

Megrenditő baleset hirét vitte a távíró világszerte. Az uralkodóház egyik tagjának, ki magas állása mellett mint ember és katona is egyaránt betöltötte hivatását, és mindenütt a rokonszenv és tisztelet tárgya volt, tragikus halála fájdalmas visszhangot fog kelteni mindenütt a monarchiában, s Ausztria és Magyarország népe őszinte részvéttel fogja megosztani uralkodójának gyászát, ki az elhunyt férfiuban szeretett rokonát s hadseregének egyik vezérét vesztette el.

Mert bár *Vilmos* főherczeg nem tartozott a közélet ismert alakjai közé, a hir nem hordozta őt ezer hangu száján, sem a népszerüség nem himbálta csapongó hullámain, de a ki csak némi értesüléssel birt azon tényezők jelentőségéről, melyek az osztrák és magyar monarchia véderejének a harczképesség mostani magas szinvonalára való emelkedésében közreműködtek, az jól tudta azt is, mily kiváló szerepkör jutott itten az oly szerencsétlen véget ért főherczegnek, ki mint a tüzérség főfelügyelője, minden idejét és tehetségét e fegyvernem fejlesztésére forditotta.

Epen azért nem csak a királyi ház, nem csak a hadsereg, hanem a haza is ugy gyászolhatja őt, mint a kiben egyik oszlopa dőlt ki. Az erejének javában volt férfiura ugyanis a folyton huzódó, de előbb-utóbb bekövetkezendő háboruban nagy fontosságu szerep várakozott, és a hadsereg harczképességében — mely állami létünk egyik fögarancziája — az ő halála által esett hézag csak nehezen lesz pótolható.

A katasztrófa.

A borzasztó katasztrófáról a következő táviratokat kaptuk:

Bécs, julius 29. (Saj. tud. táv.) *Vilmos főherczeg*, aki Badenben töltötte a nyarat, ma sétalovaglás közben *lebukott a lóról*, mely a villanyos vasuttól megbokrosodott. *A főherczeget sulyosan megsérülve szállitották villájába, ahol délután 5 és 6 óra között meghalt.*

Baden, julius 29. (Saj. tud. táv.) Vilmos főherczeg, ki Badenben nyaralt, délelőtt 10 órakor sétalovaglásból visszatérve, Weittersdorfon leesett lováról, mely a villanyos vasuttól megijedt és felágaskodott. *A főherczegnek egyik lába beleakadt a kengyelbe és tarkójával egy kőre esett.* Egy közelben levő vendéglő tulajdonosa és alkalmazottai odasiettek és a vendéglős lakószobájába vitték a főherczeget. Hat orvos sietett a főherczeghez és a *fején tátongó sebet, ugyszintén agyrázkódást konstatáltak. Állapotát nagyon aggasztónak jelentették ki.* A főherczeget ellátták a halottas szentségekkel és eszméletlen állapotban átvitték villájába. Ott rövid időre magához tért és látszólagos javulás állott be. Csakhamar azonban ismét mély ájulás állott be. *Este fél 6 órakor a főherczeg meghalt.*

Ő felségét azonnal értesitették a balesetről. *Ottó* főherczeg a baleset hirére fél 3 órakor Sopronból ideérkezett. *Károly Lajos* és *Frigyes* főherczegek a halálhir vétele után azonnal Badenbe utaztak.

Baden, julius 29. (Saj. tud. távirata.) A katasztrófáról *hitelesen* a következőket jelentik: Háromnegyed 10 órakor *Vilmos* főherczeg a Rainer-strassen keresztül a városba lovagolt. Egy ideig a villanyos vasutnak vele egy irányban haladó kocsija mögött lovagolt, azután pedig eléje vágtatott, de a kocsi csakhamar utolérte. A főherczeg másodszor is a kocsi elé lovagolt. E közben a ló megbokrosodott és hatalmasan fölágaskodott, majd keresztezésnél a Hildegard-hid felé vágtatott, hol aztán ő fensége *elvesztette az egyensulyt, hátrafelé lebukott a lóról és eszméletlenül fekve maradt. Netzera* báró kapitány, ki éppen arra ment, valamint egy a villanyos vasutnál alkalmazott munkás a főherczeget Deisenhofer vendéglős lakásába vitték, mely a katasztrófa szinhelyének közvetlen közelében van. Itt csakhamar megjelent *Urill* dr. főtörzsorvos és *Hassak* dr. ezredorvos, ugyszintén a járási hatóság képviselője, ki a badeni és weikersdorfi polgármesterekkel együtt fentartotta a rendet és szabadon tartotta az utat a főherczegnek Badenba való átvitelére. — A főherczeget nemsokára hordágyon átvitték villájába. Ez alatt egy birósági küldöttség, élén *Handel* báróval, felvette a tényállást.

A betegágynál *Erzsébet* főherczegnő, valamint *Piret* báró és több udvarhölgy volt jelen. A st.-helenai plébánost el-

Az „Aradi Közlöny" tárczája.

Bokréta-táncz.

— Hirschfeld novellája. —

Az „Aradi Közlöny" számára forditotta: Urszics Darinka.

— Egy! Kettő! Jól kanyarult! El! . . . Wendenstein hadnagy maradjon!

Frigyes Vilmos porosz király, kit már uralkodása elején katonya-királynak neveztek el, ugy látszik igen jó hangulatban volt. Egy szép őszi reggelen a várőrséget a kastély udvarán gyakorlatra vezényeltette ki. A gyarolatok kitünően sikerültek s az alig 30 éves uralkodó arczán a megelégedés tükröződött vissza.

A megszóllitott, ki az elvezetést egy altisztre bizta, visszafordult s katonásan üdvözölte a fölséget. A hadnagy magas, erőteljes ifju volt a huszas években, kinek napbarnitott arczához pompásan illett a hajporozott fonat. Kartársai mind tisztelték és szerették. A király maga is sokat tartott felőle, kinek családja igen előkelő volt s ki maga is kitünő tehetségeivel a legszebb reményekre jogositott.

— Hallgasson ide Wendenstein — mondá a fölség — ön jó katona, kinek tulajdonképen már századosnak kellene lennie, én javát akarom, bár egy idő óta valami nem tetszik rajta, ugy tudom azelőtt nem volt képmutató, miért az most? Adósságai vannak?

— Nincsenek fejedelem! — Volt a tiszt nyilt válasza.

— Akkor talán szerelmes?

— Igenis, felség!

— És mért kesergő szerelmes? Mért nem boldog? Azt akarom, az legyen! De végre is melyik önhöz illő leány nem szeretné a derék fiut? Mely szülő ellenezné az ön közeledését? Ha bevallja titkát, akkor talán változtathatunk kellemetlen helyzetén!

— Felség — a hadnagy arczát gyönge pir boritotta el — a leány kit szeretek s ki méltó szerelmemre, egy szép, erényekben gazdag teremtés, de nem rangombeli.

— Polgárlány? — a király összeránczolta homlokát — Hm! ez már baj! de ha szülei állása? — — —

— Tán még rosszabb fölséged szemeiben — bátorkodott a hadnagy közbeszólni — mert e feltevésében is csalatkozik. En Juliette kisasszonyt, Berottó ur a 14 nap óta itt tartozkodó lovartársulatának egy tagját szeretem.

A király arczát a harag sötét pirja boritotta el.

— Őrült?!

— Nem, fölség — viszonzá Wendenstein nyugodtan — hanem urammal szemben csak igaz és őszinte.

Az ifju válasza nem tévesztette el hatását a felhevült fejedelemre, ki helyet foglalván, nyugodtan kérdé:

— Mondja el tehát, mikép szerette meg ily gyorsan rövid ruhás bálványát?

— Vonzalmam már régi — viszonzá az ifju. Mintegy két évvel ezelőtt hivatalos ügyben Lipcsébe küldtek éppen vásár idején, midőn oda mindenfelől nagy számban érkeztek a vándorművészek. — Csodadolgokat beszéltek Berotto társulatáról, különösen pedig Juliette kisasszonyról, az ép oly szép, mint megközelithetetlen lovarnőről, ki a legmerészebb Don Juant sem részesitette a legcsekélyebb kitüntetésben. Kicsapongó jó kedvemben én akartam megpróbálkozni. Könnyü szerrel ismerkedtem meg a társulattal s csodálattal vettem észre, hogy ezen társulatban, mely egy idős férfi igazgatósága alatt állott, példás a rend, mit nem gondoltam ilyen vándorló csoportban. A mily kedvező volt az összebenyomás, oly kellemetlennek találtam az igazgató fiát, egy velem egykoru férfit, kinek ellenszenves lénye s képmutatása nekem sehogysem tetszett, s kit első tekintetre bosszuállónak találtam.

— Különös — veté közbe a király, — tudomásomra jutott, hogy egy Berotto nevü czirkuszigazgatót a rendőrség szemmel kisér, mert gyanus egyénekkel érintkezik. — Bizonnyára meghalt már az öreg, kit az imént emlitett. De a müsor s a lovak — mint hallom — nagyszerüek, különösen az ugynevezett „medvevadászat", midőn a társulat számos tagja s egy sereg fiu, — mint szereplők, egy „aranyat" iparkodnak megszerezni. Holnapra bejelentettem látogatásomat, de egész csendben, minden feltünés nélkül; s igy remélem, hogy bálványához is lesz szerencsém, — szakitá meg önmagát a fejedelem — folytassa egyelőre történetét.

hivták a beteghez és vele szemben mutatta a főherczeg az öntudat első jeleit. Később Weinlechner tanár is megérkezett Bécsből. Délután a beteg öntudata rövid időre visszatért és ekkor a *főherczeg felvette a halotti szentségeket. Délután fél 6 órakor állott be a halál.*

*

Ugyancsak a katasztrófáról, valamint annak előzményeiről még a következő részleteket jelentik:

Badenben 14 nappal ezelőtt megnyilt a villamos vasut, melynek állomása csak néhány lépésnyire van Vilmos főherczeg Helena völgyben épült gyönyörü villájától. Vilmos főherczeg évek óta Badenben tölti a nyarat.

Vilmos főherczeg szenvedélyes és kitünő lovas volt. Es amióta a villamos vasut megnyilt, azóta különösen kedvtelése volt az, hogy gyönyörü paripáit egytől-egyig kipróbálja; vajjon nem bokrosodnak-e meg a villamos vasuti kocsik gyors robobogásától és folytonos csöngetésétől? Gyakran emlitette, hogy nemcsak hátas paripáit, hanem valamennyi lovát ki akarja próbálni.

Tegnap délelőtt 10 órakor felült legkedvesebb lovára s kilovagolt a villamos vasut végső állomására. Szándéka volt ezt a lovat is kipróbálni, hogy meg tud-e állni nyugodtan az uj jelenséggel szemben.

Vilmos főherczeg minden lova közt azt a pej ményt szerette legjobban, mely halálának okozója lett. Ez volt a legszilajabb valamennyi közt s ez okozott legtöbb bajt lovászainak. A főherczeg a mult héten parancsolta meg, hogy rendszeresen szoktassák hozzá lovait a villamos vasuthoz, nehogy egyszer baj történjék. A lovászok a kedvelt paripát is kivezették a vasut közelébe. A főherczeg épen ma egy hete is kilovagolt a szilaj paripán és elébe nyargalt a villamos vasut legelső vonatának. Alig, hogy a ló meglátta a vonatot, felágaskodott olyan egyenesre, mint a sudár és a főherczegnek, a ki hires jó lovas volt, össze kellett szedni minden erejét, hogy le ne vesse. Meg is fékezte a zabolátlan állatot, azután a legközelebbi megállóhelyen rálovagolt a reggeli órákban még üres vonatra és rákényszeritette lovát, hogy dugja ki a fejét az egyik kocsi nyitott ablakán. A pej annyira felágaskodott megint, hogy a főherczeg lecsuszott a nyeregből. De aztán megint felkapott s ugy látszott, hogy a ló egészen megszelidült.

Tegnapi lovaglása alkalmával először is arra kérte a villamos vasuti felügyelőt, hogy erősen csöngessen. A ló az erős csöngetésre teljesen nyugodt maradt. Ekkor a főherczeg elindult egyben a villamos vonattal s körülbelül egy kilométernyire együtt haladtak minden baj nélkül. Ott aztán egy nagyobb fordulónál bekövetkezett a szerencsétlenség.

Vilmos főherczeg elébe akart lovagolni a vonatnak, s ennek folytán lova megbokrosodott, felágaskodott s jobbra-balra vetette magát. A herczeg fölemelkedett s leakart ugrani, de éppen ez volt a szerencsétlensége. Az egyik lába megakadt a kengyelben, s a főherczeg fejjel a földre esett, aztán ily borzasztó helyzetben a nekivadult ló egy jó darabig elszáguldott vele.

Végre kioldódott a lába, Vilmos főherczeg a földre esett s a ló elvágtatott.

A szerencsétlenség láttára óriási rémület támadt a villamos vasut utasai közt. Három ember, névszerint Jankó gyertyaöntő, Hacker házmester és Fabris hordár odarohant és fölemelte a sulyos sebesültet, kinek fejéből patakként dölt a vér s a közeli Deisenhofer-féle korcsmába vitték.

A főherczeget ágyba fektették s gyorsan elhivták Hoffmann dr. badeni orvost és Hassak ezredorvost. Ezek tették az első kötést a sebesültre.

A kir. herczeg rövid időre magához tért és panaszkodott fájdalmai miatt. Aztán ismét elvesztette eszméletét.

Badenben villámgyorsaságával terjedt el a szerencsétlenség hire, óriás embertömeg tódult a Deisenhofer-korcsma elé. Hamar oda érkezett Erzsébet főherczegnő is, ki hangos sirásra fakadt, mikor az orvosok kiméletesen tudtára adták, hogy készülni kell a legvégső veszedelemre. A főherczegnő zokogva adta ki a parancsot, hogy hivják el Helfer atyát, Sz.-Helena plébánosát.

A ház körül állók mélyen megrendültek, a miker kinyilt a vendéglő ajtaja s meglátták az egyszerü tábori ágyat, melyen a kir. herczeget nyaralójába vitték. A sebesültet kisérők sokasága olyan volt, mint egy halottas menet. Több mint háromezer ember követte a főherczeg ágyát s nem hajtott a rendőrség szavára, mely szabaddá akarta tenni az utat.

A kastélyba nemsokára megérkezett a st-helenai pap és feladta Vilmos főherczegnek az utolsó kenetet. A pap megfogta a főherczeg kezét, lehajolt hozzá és igy szólt:

— Fenség, próbálja utánam mondani az imádságot.

Vilmos főherczeg bólintott a fejével. A pap egészen fölé hajolt és elkezdte mondani az imádságot. Vilmos főherczeg halkan mormogva ismételte a szavakat. De csak néhány szót mondott, nem birta tovább, feje lehanyatlott.

Elhivták hozzá Weinlechner professzort is, a ki néhány katonaorvossal konziliumot tartott, de a főherczeget nem lehetett megmenteni: 5 óra 25 perczkor meghalt.

A katasztrófa hire.

Elképzelhetetlen gyorsasággal futott hire a megrenditő katasztrófának és érthető módon a hová megérkezett, megdöbbenést keltett mindenfelé. Bécsből már tegnap roppant sokan utaztak Badenbe. Károly Lajos, Ottó, Jenő, Rajner és Frigyes főherczegek is oda érkeztek. A királyt azonnal értesitették a szerencsétlenségről. Albrecht főherczeg, az elhalt főherczeg testvérbátyja, Dél-Tirolban van.

A késő éjjeli órákban még mindig sok száz ember állt a kastély körül s nézte az egyetlen megvilágositott ablakot, a mely mögött a fejedelmi halott kiteritve fekszik. Az udvari cselédség ébren várta be hajnalt, a mely az egész királyi családra a gyász hajnala volt.

Budapesre hasonlóképen már korán megérkezett a katasztrófa hire s mindenfelé őszinte mély részvétet keltett.

Vilmos főherczeg élete.

Vilmos főherczeg a hires asperni győzőnek, Károly főherczegnek volt a negyedik és legifjabb fia, Albrecht főherczegnek öccse, 1827. április 21-én Bécsben született 16 éves korában mint főhadnagy lépett a hadseregbe s az alsóbb tiszti rangfokozatokat a gyalogságnál s a lovasságnál szolgálta végig. Radetzky gróf tábornagynak 1858-ban bekövetkezett halála után Grünne gróf tábornok, a császár adjutánsa s később főlovászmestere vitte az egész hadügyet az olaszországi osztrák seregnél, melynek legfőbb felügyeletével Vilmos királyi herczeg volt megbizva.

Az 1859-iki olasz-franczia háboruban, mint dandárparancsnok vett részt. Már 1846-ban, a Habsburg-dinasztia régi tradicióit követve, melyek szerint mindig egy osztrák főherczeg van arra hivatva, hogy az osztrák házhoz hűbéri viszonyban álló német lovag-rend élén álljon, mint fogadalmi lovag (Profess-Ritter) avattatott be a rendbe, melynek 1863-ban Miksa József főherczeg halála után nagymesterévé

— Akkor természetesen lemondtam a Juliettel való ismeretségről — folytatá a hadnagy mély meghajtással. — Könnyelmü szándékkal akartam nála megpróbálkozni, de midőn először elváltam tőle, bünösnek tartottam magamat e szándékom miatt.

A véletlen e leányt a vándortársulathoz juttatta. Visszaemlékezett egy kedves vidékre, boldog családi körre; valószinü, elrabolt gyermek, kit alig három éves korában czigány karaván adott el a derék Berottónak. A nemes házaspár megkönyörült a szegény gyermeken, Juliette majdnem kitünő nevelésben részesült, s mikor nevelőanyja meghalt, pótolni iparkodott őt, szeretettel s gyöngédséggel vette körül nevelőatyját. E férfiutól tudtam aztán meg az engem boldogitó tényt, hogy Juliette jéghideg szivét sikerült meghóditanom, de egyuttal a kérést is, távozzam tőle örökre. Ez kötelességem volt s mert igen nehezemre esett, szenvedélyem napról-napra halasztgatta távozásomat.

— Derék emberek — mondá a fejedelem.

— Vérző szivvel távoztam el — folytatá a hadnagy, — de a fájdalmas seb nem hegedt be, s mikor őt viszontláttam, tudtam, hogy e találkozás egész életemre kiható. Juliette, ha kötelességét teljesitette, egészen visszavonultan él becsületes emberek házában. Ezektől tudom élete folyását, mióta elhagyfam. Az öreg direktor, az ő nemes pártfogója, meghalt. S hogy fővágya a fiatal Berottó üldözéseitől s a pályától, melyet csak nevelő szülei iránti hálából választott, megszabadulni. Egy tisztes urnő keres a lánykához illő állást, e nő a czirkus tőszomszédságában lakik s igy Juliettenek könnyü esténkint minden feltünés nélkül odamennie, hogy hirt kapjon tervük mibenállásáról,

— A hadnagy bizonyosan mint a bájos hölgy tanácsadója szerepel! s neki tán tetszik az agg bölcs, az ifju alakjában? — kérdé majdnem nyersen a király.

Wendenstein tagadólag rázta fejét.

— Ohajtanám — viszonzá az ifju. — A lányka nemes lelke bölcsesé tenne kötelességem miként való teljesitésében. Csak kevésszer jutott osztályrészemül a szerencse, Juliettel beszélhetni; de mindenkor mélyebb benyomást gyakorolt reám keresetlen bája, kedves egyszerüsége s mindig nagyobb rettegéssel kérdém önmagamat: „miként legyen?“

— Megmondom én — viszonzá élénken a fejedelem. — Nemcsak a kötelességre, de a becsületre is gondolnia kell, mig királya s ura szolgálatában áll. Kedvtelésnek — mint gondolom — nem való e lény; de komolyan gondolni reá — az ördögbe is csak nem fog! Házasságot csak nem fog egy kötél-tánczosnővel kötni? Mi ujság Eversman — kérdé a belépő komornyiktól, ki csekély czim mellett ugyan, de igen befolyásos személyiség volt I. Frigyes Vilmos udvarában — a hadnagynak pedig távozást intett. — D'Artagne bankár kér a legalázatosabban kihallgatást, jelenté az alacsony termetü, ravasz tekintetü s borotvált arczu szolga — mig a tiszt mélyen köszöntve távozott. — Még ő exellenciája Grumbkoff tábornok is a legalázatosabban jelenti, hogy ma a társaság nála fog összegyülni.

— Jelen leszek — válaszolt a fejedelem — megmondhatja a tábornoknak s mert a czirkus közelében lakik, az igazgatónak hirül kell adni, hogy ne csináljon az én holnapi megjelenésemből semmi hühót. Csak az utolsó jeleneteket fogjuk megnézni, mert korán nem mehetek.

— Mindkét dologra figyelmessé teszem — — ő exellenciája kéri. Fölségedet kisérettel távozni a félreeső negyedbe. Bizonyos jelek — — Az uralkodó hallgatást intett. Fővárosomban mutassak félelmet? Különben is a Dorottya negyed most nem elhagyatott a czirkusz miatt. Persze, hogy az a tányérnyaló banda, mely boldogult felséges atyám jóvoltából élősködött, de semmi szolgálatot nem tett, s melyet én irgalmatlanul elüztem udvaromból s a nyilt és titkos ellenségei fiatal királyságomnak nem sok jót kivánnak tudom, de Isten az én oltalmazóm, elháritja majd a rosszat. S most hivd be D'Artagnet!

Néhány pillanat mulva megjelent a bankár gondosan felöltözve, sötét öltözetben. Mintegy 50 éves lehetett s barna, már öszes szakállal köritett arczán a fájdalom bélyegét hordozá.

(Folytatása következik.)

(Hoch- und Deutschmeister) választatott. 1849-ben, 28 éves korában vezérőrnagy, 1853-ban altábornagy, 1860-ban az olaszországi osztrák hadsereg tüzérségi felügyelője, 1864-ben a tüzérség főfelügyelője lett. 1866-ban a König-gräczi csatában az 500 ágyuból álló tüzértartalék felett parancsnokolt s e minőségben Benedek táborszernagy-főparancsnok suite-jében tartózkodott. Mikor a fővezér délután 3 óra tájban az osztrák czentrum s a szász hadsereg által alkotott balszárny előnyomulása után kiséretével a balszárnytól kezdve az egész osztrák hadállás mögött ellovagolt és a czentrum és a jobb szárny között ujból helyet foglalt, Vilmos főherczeg is azok között volt, kik a fővezért Clum falunak, az osztrák hadállás kulcsának erősebb megszállására intette, s e czélra előre is vonatott nehány üteget az ágyutartalékból, melyet azonban Benedek éppen ugy visszaparancsolt, mint a parancs nélkül Clum megszállására előre vonuló Ramming-féle VI. hadtestet, mely a langenhofi domblánczolatok mögötti lapályon felállitott hadsereg tartalékához tartozott. Tudvalevő, hogy egy fél óra mulva, mikor Frigyes Vilmos csapatai már Clumot birták s az annak visszavételére elkésve előreparancsolt osztálydandárok már vad futásban az Elba felé menekültek, Benedek fejét vesztve, egész suitejével a legelső hadsorig, a legvehemesebb golyózáporba belelovagolt, hogy a szituációról közvetlen tájékozást szerezzen s a csapatokat buzditotta, ami majdnem életébe került. Az egész vezérkar egyszerre csak szemben találta magát a porosz gránátosokkal s alig menekülhetett a gyutüpuskák tüzéből. Vilmos főherczeget ez alkalommal egy porosz golyó fején találta s halántékát végig horzsolta. Mellette bukott le lováról Esterházy herczeg segédtisztje is, ki nehéz lősebet kapott. A király a főherczeget hősies magatartásáért a Lipót-rend nagykeresztjével s a hadiékitménynyel tüntette ki.

A térvezérségről letett Benedek táborszernagy ellen Bécsujhelyben összeült hadbiróság előtt az akkor sebében fekvő Vilmos főherczeg is mint közvetlen tanu szerepelt. Irásba foglalt nyilatkozatai nagyrészt hozzájárultak a csatavesztett fővezér felett kimondott felmentő itélet hozatalához.

1866. óta Vilmos főherczeg kizárólag, mint a tüzérség főfelügyelője müködött. A tüzérség teljes átalakitása, ujjászervezése és czélszerübb tagolása az ő érdeme. A legnagyobb gondot forditotta a rá bizott s a modern hadviselésben oly nagy szerepet játszó fegyvernem czélszerü kiképzésére. Minden évben nagy inpspekciós utakat tett, majdnem az összes tüzérségi állomásokat érintve s ez év tavaszán utoljára a budapesti tüzérséget is megvizsgálta, a mint minden évben szokta volt tenni.

1887. október 1-én a király meleg hangu kéziratot intézett Vilmos főherczeghez, melyben a gondjaira bizott tüzérség sikeres fejlesztéseért legmagasabb köszönetét és elismerését fejezte ki.

Mint a német lovagrend vitéze, a nőtlenség fogadalmát kellett letennie s igy utódokat nem hagyott hátra. 1887-ben ő ütötte unokaöcscsét Jenő főherczeget is a német rend lovagjává három kardütéssel s a következő hagyományos formula elmondása mellett:

— Zu Gottes, St. Mariens und St. Georg's Ehr! Vertrage dieses, und keines mehr. Besser Ritter als Knecht! (Istennek, Szüz Máriának és Szent Györgynek a tiszteletére! Türd el e három ütést, de soha többé egyet se! Jobb lovagnak lenni, mint csatlósnak!)

Jenő főherczeg azóta a német lovagrend koadjutora. Most, nagybátyja, az ősz főherczeg váratlan elhunyta után, ő reá vár a német lovagrend nagymestersége s a rend alapszabályai szerint, a melyek hosszabban tartó interregnumot nem engednek, promoveálása már közelebb megtörténik.

Az elhunyt főherczeg nagy tüzérkapacitás hirében állott a külföldi hadseregeknél is. A cs. és kir. 4 (Hoch- und Deutschmeister) és a nevét viselő 12. gyalogos ezrednek, valamint a 3. hadtest tüzérezred tulajdonosa, nemkülönben a porosz 1. sz. (keleti porosz) tüzérezrednek, az orosz 1. sz. tüzérüteg tiszteletbeli főnöke volt.

*

Bécs, julius 30. (Saj. tud. táv.) *Vilmos* főherczeg váratlan elhunytát valamennyi lap külön kiadásban tudatta a közönséggel, melynek körében az elszomoritó hir általános és mély megdöbbenést keltett. A főherczegek legtöbbje már is megérkezett Bécsbe és illetőleg Badenbe. A temetésen mindenesetre jelen lesz az uralkodó család valamennyi tagja. A holttestet holnap hozzák Bécsbe, ahol minden valószinüség szerint a kapuczinusok sirboltjában fogják örök nyugalomra helyezni.

Berlin, julius 30. (Saj. tud. táv.) *Vilmos* főherczeg váratlan halálának hire mindenütt, de különösen a hadseregben nagy megdöbbenést keltett. A császár a temetésen mindenesetre képviselve lesz és pedig valószinüleg testvére *Henrik* herczeg által. Az első porosz tüzérezred, melynek az elhunyt főherczeg ezredtulajdonosa volt, a temetésre küldöttséget küld és a ravatalra koszorut fog letenni.

BELFÖLD.

A tiszteletbeli vármegyei tisztviselők.

A belügyminiszter egyik vármegye főispánja által fölvetett kérdés folytán kijelentette, hogy a önnálló gyakorlat értelmében a tiszteletbeli vármegyei tisztviselők minden tekintetben ugyanoly beszámitás alá esnek, mint a valóságos tisztviselők, mert ha a szükség ugy kivánja, a tiszteletbeli tisztviselők is mindenkor beoszthatók szolgálattételre. A tiszteletbeli tisztviselő is tehát vármegyei tisztviselőnek tekintendő és ennélfogva az 1876 : VI. t.-cz. értelmében nem választható meg a közigazgatási bizottság tagjának.

IDŐJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 762.2 milliméter, délután 2 órakor 759.6 milliméter. **Hőmérsék**: reggel 7 órakor C° + 20.8, délután 2 órakor C° + 30.1. **Szél iránya és ereje**: reggel 7 órakor K. 4, délután 2 órakor N. 3. **Felhözet**: reggel derült, délután félderült. **Csapadék** az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

Román felekezeti kisdedóvóda.

— Saját tudósitónktól. —

Székudvar, julius 29.

Megmondotta bölcs Akiba régen: „Semmi uj nincs a nap alatt.“ En a villany és gőz századában az mondom „nincs semmi lehetetlen.“ A gyors haladásnak és a lehetetlenségek kizárásának lehet tulajdonitani a székudvari felekezeti román kisdedóvóda felállitását. Mikor az ország meghozta a kisdedóvásról szóló törvényt, a székudvari románok közül is többen siettek Aradra, egyik jó torku vezetőjükkel élükön — mint mondták — a nemzetiséget elnyomó törvény ellen tüntetni.

Szép és dicséretes dolog volna ezen kisdedóvóda felállitása, ha a czél nem volna obscurus, mit maguk a jobb érzésü románok is szánakozó mosolylyal néznek. Alig háromnegyed éve tárgyalta a községi képviselőtestület a közigazgatósági hatóságnak egy községi kisdedóvóda felállitása iránti rendeletét. Hallottunk ott olyanféle hangokat is, hogy felesleges a községi óvóda felállitása, mert annak ugy is magyarositás a czélja. Ha pedig már lenni kell egy óvódának, majd állit a román hitközség egyet a maga erejéből és ezzel elég van téve a rendelet szellemének, a községi óvóda bátran elmaradhat.

Az itt elmondott szavak tetté váltak. — De vajjon lesz-e valaha községi kisdedóvódánk is?

Azt mondják, a szeretet leleményes, de ezt román atyánkfiaitól sem lehet megtagadni. Hogyan csináltak ők alapot kisdedóvódájuk felállitásához nagyobb megterheltetés nélkül? Igen egyszerüen. A tanitónak két szobája közül egyiket tele rakták apró kis padokkal és kész az óvóda. De még itt nem álltak meg. Nehogy valamiképen a tanitó meg ne legyen elégedve egy szobával, azon is eleve segitettek — megnyirbálták a szárnyait. Ugyanis az uradalom és község között ugynevezett segregació alkalmával mind a magyar mind a román iskola tanitója kapott az uradalomtól fél telek földet, ezenkivül mindkét hitfelekezet pénzt és terményeket fizet tanitójának ugy, hogy most a megejtett tagositás folytán a föld jövedelme növekedvén, a tanitók fizetése egyenként 6—700 frtra tehető.

Mult évben ezen földet élvező román tanitó meghalt, aztán egy tanitói oklevéllel nem biró papjelölttel van helyettesitve, kinek a föld már át nem adatott, hanem rátette kezét a hitközségi képviselet s ennek évi jövedelméből állitotta fel felekezeti óvódáját. Mint hirlik, ebből fogják jövőre is azt fenntartani, mert az ujonan választandó tanitónak pályázati hirdetésében aligha lesz téve emlités fél telek föld haszonélvezetéről, hanem csak csekély 3—400 forintról.

Figyelmébe ajánljuk Varjassy Arpád kir. tanfelügyelőnek ezt az óvódát. Helyes volna, ha illetékes helyen az iránt is intézkednék, — mig az nem késő — hogy a fent emlitett fél telek azon czélra forditassék, melyre tulajdonkép adva volt, t. i. tanitó javadalmazására, mert attól lehet tartani, hogy a magyarok is kedvet és kurágét kapnak és ők is elveszik tanitójuktól a féltelek szántó földet, mert hát ami az egyiknél lehetséges és megengedett, miért lenne a másiknál lehetetlen és meg nem engedett?

KIS ROMULUS.

IDŐJÓSLAS.

A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Julius 31. —

Változó felhözet. — Helyenként csapadék. — Hősemelkedés.

HIREK.

Julius 31. Kedd. Róm. kath. naptár: Ignacz. — Protestáns naptár: Ignácz. — Izraelita naptár: Rosch. Chod. — Görög-keleti naptár (julius 19.): Makrina. — A nap kél 4 óra 25 perczkor, nyugszik 7 óra 15 perczkor.

Szabadsagharczi emléktárgyak orszagos muzeuma (szinházépület, II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 és délután 2—5 óráig. Bemenet dijtalan.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— **Személyi hirek.** Metianu János aradi gör. kel. román püspök Zernestre utazott nyári üdülésre. — Pottyondy Gusztáv magy. kir. államvasuti üzletvezető e hét folyamán kezdi meg szabadságidejét.

— **Viimos főherczeg** tragikus halála — melyet az „Aradi Közlöny“ tegnap a délelőtti órákban rendkivüli kiadásban hozott a közönség tudomására, kinos feltünést és nagy részvétet keltett. Kimeritő rendkivüli kiadásainkat helyi előfizetőinknek még tegnap délelőtt széthordattuk. Vidéki előfizetőink a sürgönyöket — az ujabbakkal együtt — mai lapunkban találják meg.

— **A király és Arad.** A király a belügyminiszter utján a legmagasabb köszönetét nyilvánitja Arad városának azért, hogy boldog házasságának negyvenedik évfordulóján üdvözölte. A királyi leirat az augusztus havi városi közgyülésen lesz felolvasva.

— **Aradiak Boszniában.** Megirtuk régebben, hogy Bohus Zsigmond csász. és kir. kamarás, főrendiházi tag és Vásárhelyi Béla aradmegyei nagybirtokos leutaztak hosszabb tartózkodásra Boszniába. Most az okkupált tartományokból az alábbiakat jelentik: Kállay Béni közös pénzügyminiszter nejével, szül. Bethlen Vilma grótnővel, Mollináry báró kerületi főnökkel, Vásárhelyi Bélával és Bohus Zsigmonddal a hét elején Ilidzséből kirándult Fojnicába, utközben meglátogatván a szépen fejlődő kizejláki fürdőt is. Folyó hó 24-én pedig hosszabb szemleutra ment a Krajinába, a honnan a jövő hét elején tér vissza Ilidzsére.

— **A csatornázási kölcsön ügye.** A csatornázás költségei tudvalevőleg 778·345 frtban álapittattak meg. Ezen összegnek financzirozása felett tanácskozott Arad város p. ü. bizottsága tegnap d. u. tartott ülésében. A kölcsön beszerzésére nézve a bécsi földhitelintézet alapja képezte a tanácskozás tárgyát. mint a beérkezett legkedvezőbb ajánlat. A kölcsön 97·5 frt árfolyammal 5·02 százalék amnitással

köttetnék, még pedig ötven évre. Számitásba véve a tőkeveszteség, kötvénybélyeg, internicalaris kamatokkal járó kiadásokat, a pénzügyi bizottság 850,000 frtnyi kölcsönnek felvételét hozta javaslatba, melyből a remélhető kamatmegtérüléseket is számitásba véve, 12,000 frt maradna előre nem látható kiadásoknak fedezésére. A pénzügyi bizottság tehát a kölcsön ily összegre terjedő megkötését a bécsi földhitelintézettel ajánlja, de azon föltétellel, hogy a papirok árfolyama 97·5-nél olcsóbban nem fog számittatni.

— **Az „áruló" aradi püspök.** A román ujságoknak megvan az a szokásuk, hogy igen dobálóznak az áruló czimmel. E lapok igen primitiv nyomtatványok, tele vannak förmedvényekkel, de értékük zsurnalisztikus szempontból semmi. E primitiv állapotukkal jár aztán természetesen az, hogy kénytelenek, puszta handabandázással tulliczitálni egymást. Ha egy román ember görbén néz egy másik román emberre: áruló. Ha nem néz görbén egy magyar emberre: áruló. Ha nem fuj egy követ a jakobinusokkal: áruló; ha egy követ fuj, de egyszer véletlenül gyöngébben fujja: áruló. Természetes, hogy ilyformán a román nemzet árulói igen tiszteletreméltó testületté gyarapodtak, maholnap szervezkednek, nyáron majálisokat rendeznek, biczikliversenynyel, télen pedig bálokat, tombolával és világpostával. Eddig ez egyesület különböző rangosztályaiba következő urak tartoznak:

Elsőrendü árulók.

Moldován Gergely,
Alexi György.

Másodrendü árulók.

Szabó János szamosujvári püspök,
Metianu János aradi püspök.

Papiu, a papnevelő igazgatója Szamosujvárott.

Harmadrendü árulók.

Munteanu Agoston.
Maniu Gábor, midakettő deési ügyvéd, a kik Hieronyminél tisztelegtek.

Negyedrendü áruló.

Russu János, a „Tribuna" munkatársa, a ki Hieronymi kisérése miattjutott e már kopni kezdő czimhez. Russu felelt e vádra s a maga részéről kinevezte ötödrendü árulókká Branistye és Diakonovics urakat, a kik őt a „Dreptatea"-ban megtámadták. Figyelemmel iogjuk kisérni a további fejleményeket, s a legközelebbi árulókról is pontosan beszámolunk olvasóinknak.

A tanitók fizetésrendezése. Nem lehetett nagyobb az öröm Bulgáriában, midőn Boris fejedelem meglátta a napvilágot, mint tegnap a tanitók között, midőn az iskolaszékben a legfrissebb hirről értesültek: A belügyminiszter az aradi tanitóknak a fizetésrendezésre benyujtott kérvényét helybenhagyta. A tanitói kar már régen várja ezt a vásárfiát, mely egy kicsit ugyan késett, de — tanuság szerint — nem mult.

— **Megerősités.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Petry Gyula aradi állami főreáliskolai rendes tanárt, rendes tanári minőségében véglegesen megerősitette.

— **Az alföldi nagy országut.** A negyed fél millió forintba kerülő uj ut részletes felvétele már megkezdődött. A miniszterium terve szerint az összes földmunkálatokat árlejtés utján már augusztus havában valamely vállalkozó czégre bizzák. A földmunkálatok költsége körülbelül félmillió forintot tesz s ezek legnagyobb részének még az idén el kell készülnie, az egész munkát pedig a jövő év május haváig kell okvetlenül befejezni. A szándék eredetileg az volt, hogy a földmunkálatokat az állam saját számlájára, vagy pedig apróbb részletekben vállalkozókkal fogja épittetni, ami igen alkalmas mód lett volna arra, hogy az Alföld munkásnépe aratás után némi keresethez jusson. Az óriás mennyiségü gránit és terméskövet a felvidékről hozzák, de mivel az épitendő müut egyes pontjai a vasuttól 24—30 kilometer távolságra is vannak, a helyszinre való kocsiszállitás oly nagy költséget okozna, hogy ez az egész épitőtőkének majd egy harmadrészét elnyelné. Ennek az összegnek lehető csökkentése végett a miniszterium terve az, hogy a kőanyagnak a vasuti állomástól való továbbszállitása az egész vonalon a vállalkozóra bizassék, aki aztán az épülő uton s a legközelebbi állomásától kiindulva keskeny vágányu vasutat lesz köteles épiteni, mivel az anyag csak ily módon — lesz olcsón — és gyorsan a helyszinére szállitható.

— **Elmarad a nagyváradi kirándulás.** Az aradi kereskedő ifjak közmüvelődési köre vasárnap délelőtt Tedeschy Viktor elnöklete alatt ülést tartott, melyen elhatározták, hogy a közbejött körülmények folytán s tekintettel a Kölcsey-egyesületnek Szent-István napján a szabadságharczi muzeum javára rendezendő népünnepélyére, az idén e napra Nagyváradra tervezett kirándulásáról lemondanak. A nagyváradi kereskedő ifjak köre meghivásának azonban a jövő évben a legnagyobb készséggel fognak eleget tenni.

— **Ima a martirokért.** Kovaszinczról irják lapunknak: Miklósi János, az idevaló gör. kel. román pap, f. hó 29-én a gör. kel. iskolában imát mondott az államfogházba berukkolt martirokért, hogy erejük legyen a fogházbüntetés kiállásához. A jelenvolt jobbmódu román gazdák megéljenezték a derék pópát, azután pedig unisonó — kinevették.

— **A honvédek, mint tüzoltók.** Az aradi m. kir. honvédek és honvédhuszárok a tüzoltászatban is ki fognak képeztetni, hogy az előforduló tüzesetek alkalmával a városi tüzoltóknak segitségére lehessenek. A honvédek már e napokban megkezdik a tüzoltó gyakorlatok tartását a kápolna-utczai tüzőrségi laktanyában. Mind a két honvédség parancsnoksága egy-egy szivattyut is kért a városról, mely állandóan a laktanyájukban lenne elhelyezve. De a városi főkapitányi hivatal a legnagyobb sajnálatára szivattyut nem adhat, mert csak annyi áll rendelkezésére, a menynyire különben is éppen a tüzoltóegyletnek szüksége van. A külvárosi részekben előforduló gyakori tüzeseteknél pedig mennyire üdvös dolog volna a polgárok érdekében, ha a honvédek, a kik közvetlen közelben laknak, szintén teljes tüzoltói felszereléssel jelenhetnének meg segédkezésére.

— **Egyhangu tanitóválasztás.** Hódmezővásárhelyről táviratozza lapunk tudósitója: Ma tartották meg a helybeli városi iskolánál a tanitóválasztást nagy érdeklődés mellett. Az iskolaszék a sok pályázó közül Korom Józsefet, az aradi állami tanitóképezde ezidén végzett növendékét, Korom György aradi róm. katholikus kántor fiát választotta meg egyhangulag tanitónak.

— **Verseny a vasuttal.** A mennyházai fürdő kezd élénkülni; vasárnaponként nagy közönség keresi fel Aradról, s a környékéről, s kellemes szórakozással tölti a napot. A vasárnapi kirándulás alkalmával érdekes fogadást ajánlott több vendégnek Gaál Imre, aradi kereskedő. Azt állitotta ugyanis, hogy ő biciklijén hamarább ér a borossebesi állomásra, mint a vasut, habár azzal egyszerre indul. A fogadás megtörtént, s mindenfelé nagy érdeklődést keltett, bár Gaált jó kerékpározónak ismerték, győzelmében mégis kételkedtek. Este hat óra tájt, a vonat indulásakor kezdődött a verseny, mely Gaál győzelmével végződött, ki kilencz perczczel hamarabb érkezett Borossebesre, mint a vasut. Utja igen nehéz, volt, mivelt több helyütt vizen kellett átgázolnia, s nagy kerülőket tett, míg czéljához ért. A győztes biciklistát -- akin a kimerültség legkevésbbé sem látszott — a nagyszámu perronközönség lelkesen megéljenezte.

— **Aradi fürdőzők.** Aradról és a megyéből Bihar-füreden az alábbiak tartózkodnak: Czárán Gyula (Arad), Geron Livia (Arad), Török Berta (Simánd), Marzsó Jerne (Simánd), Vörös Amália (Arad), Stéger Vendel körjegyző (Nagy-Halmágy), Zsák Károly (Nagy-Halmágy), Králitz Lajos (Arad), Lengyel Sándor (Boros-Sebes), Papp Ignácz és unokaöcscse (Arad).

— **Vizbefult katona.** Tegnap délután egy közöshadseregbeli közkatonát temettek el a Maros hullámai. A szerencsétlen véget ért baka az innenső parton levő fürészgyárból fürészport akart több bajtársával együtt a várba átvinni. Hogy rövidebb utat válaszszon, a Marost akarta átlábalni, s e czélból egy ott kikötött homokszállitó hajóra s arról az ahhoz kapcsolt csolnakra lépett át. De a csolnak megbillent s a katona egyensulyt veszitve, a vállán vitt fürészporos zsákkal együtt a vizbe zuhant s ott lelte halálát.

— **Asványvizcsarnok a parkban.** A Baross-park üdülést kereső közönsége sokszor panaszkodik a miatt, hogy a parkban sehol sincsen egy kioszk, czukrászda. — Ezen a bajon akar némileg segiteni Fejér Gyula elökelő aradi füszerkereskedő, ki egy ásványvizcsarnok felállitásáért folyamodott a városhoz. A terveket is benyujtotta már, s igy remélhető, hogy a Baross-park közönségének rövid idön belül nem lesz oka a panaszra.

— **Hogyan utaztak a memorandisták?** Alcsillról irja levelezőnk: Drágáncsá Miklós alcsilli gör. kel. román lelkész Kolozsvárott a memorandum pör tárgyalásán minden áron részt akart venni, de hogy ezáltal saját zsebe kárt ne szenvedjen, a tárgyalást megelözöleg Alcsill és szomszédos községeiben kihirésztelte, hogy ő a román nemzet érdekeinek képviseletében meg lett bizva a tárgyaláson részt venni, egyuttal fölhatalmazást nyert az uti költségre segélyt gyüjteni. A román atyafiak ezen szavaknak hitelt adván, a kelepczébe beugrottak. Az illető lelkész Bonczesd g. kel. egyháztőkéjéből 8 frtot, Musztesd község egyház-pénztárából 4 frtot, Bogyest község egyházától 4 frtot, Alcsill község egyháztőkéjéből 11 frtot és egyes emberektől mintegy 10 frtot vett fel. Ezen összeggel valóban el is utazott a tárgyalásra. Kisülvén azonban most, hogy a lelkész senki által sem lett megbizva a román nemzet képviselésére, annál kevésbbé segély gyüjtésére fölhatalmazva, az adakozók a tőlük hamis uton felvett uti költségnek viszszafizetését követelték, de a lelkész erről mit sem akar tudni. Ez volna tehát az elcsó kéjutazás, csak az a bökkenő a dologban, hogy ilyen utazás a büntető törvénykönyvbe ütközik.

— **Gyujtogatás.** Szida György aradi földbirtokos gabonáját — mint annak idején megirtuk — a mult hetekben felgyujtották. Világoson most ujra nagyobb mennyiségü buzáját gyujtották fel. A felgyujtott buza értéke, mely szintén világosi határban feküdt, 2500 forint. A vizsgálat erősen folyik a gyujtogatók ellen.

— **Kresztics Döme öngyilkos.** Mint Belgrádból távirják, Kresztics Döme volt aradi ügyvéd és háztulajdonos, a ki nehány év előtt Aradot végleg elhagyta, főbelőtte magát. Temetése nagyobb részvét mellett ment végbe.

— **A napszurás áldozata.** Aradon a napszurás első áldozata egy szegény gáji asszony, Kovács Istvánné volt, aki gyalog jött be Aradra. Utközben rosszul lett, összeesett s nyomban meghalt.

— **A Carnot gyász vége.** Franczia országban véget ért a meggyilkolt köztársasági elnökért elrendelt hivatalos gyász. Tegnapelőtt reggel óta eltüntek az elyséei palota diszkapujáról a fekete lobogók; az elnökségi tisztek, valamint a hadsereg tisztjei is letették a gyász-szalagot. Casimir-Perier — megválasztatása óta először — reggelire meghivta egész katonai személyzetét. Az elnöki palotába most is folyton érkeznek a Carnot meggyilkoltatására vonatkozó emlékérmek.

— **Vőlegény és menyasszony.** Bécsben tegnapelőtt egy Deák Vilmos nevü borbély morfiummal megmérgezte magát és sulyos betegen szállitották a közkórhazba, hol valószinüleg fel fog épülni. Inség és féltékenység vették el kedvét az élettől. Egy Dittrich Matild nevü gyermekruha-varrónővel járt jegyben, aki minden pénzét odaadta neki, hogy fod rászboltot rendezhessen be. Ezt meg is tette, de örökös féltékenykedése miatt elhanyagolta az üzletét, ugy, hogy a kundsaftok egymásután elmaradtak s a tükrök és egyébb berendezés is a zálogházba került. A leány végre kijelentette, hogy nem lesz nejévé. Deák ekkor a mellékszobába ment és megitta a morfiumot. A leány eszméletlen állapotban találta őt és gyorsan orvosért sietett. A mentők aztán a kórházba szállitották.

— **Gabriella főherczegnő betegsége.** Julius 28-án Pozsonyból irják: Frigyes főherczeg és Izabella főherczegasszony beteg leányának szivgyöngéi, melyek tegnapelőtt mutatkoztak, a tegnapi bulletin szerint, melyet dr. Kovács főorvos adott ki, nem ismétlődtek többé. Ejjel ismét üditő álom állt be s az étkek felvétele megnyugtató. A betegség többi tünetei ugyanazok, mint ahogy azt már jelentettük. Örvendetes, hogy Gabriella főherczegnő most már folytonosan jobban lesz. A mai bulletin azt mondja, hogy éjjel tartamos csendes álom szállt a beteg főherczegnő pilláira, a láz tetemesen alább hanyatlott, delirium, halucináció, majdnem egészen eltüntek és az étkek fölvétele nagyon kielégitő. Ez örvendetes hirek az egész város közönségét nagy örömmel töltik el és mindenki forrón óhajtja a főherczegnő minélharabbi fölgyógyulását.

— **Az elektromos munkagép-kiállitást** a szegedi kamara területéről, Kulinyi Zsigmond kamarai titkár vezetése alatt, vasárnap 190 iparos látogatta meg. Nagyobb számmal voltak képviselve a szentesi, szabadkai, hódmezővásárhelyi, csongrádi, szenttamási, ó-becsei és adai ipartestületek. Ugyanekkor tekintették meg a kiállitást a tordai és békési iparosok is. — A szegedi kamara kerületéből a második csoportban 80—100 iparos augusztus 3-án érkezik. A vidéki ipartestületek közül ujabban az eszéki kamara jelentette a muzeum igazgatóságának, hogy augusztus 19-én mintegy 100 kisiparos érkezik a fővárosba a kiállitás és Budapest nevezetességeinek megtekintésére.

— **A magyar mérnök- és épitész-egylet** tagjai kirándulást rendeznek Lembergbe, a kiállitás megtekintésére. Az egyesület tagjai augusztus 12-én utaznak Krakó és Vielicka érintésével Lembergbe, hol hat napig maradnak.

— **Abd-el-Kader fia.** Párisból jelentik, hogy El Hachemi emir, Abd-el-Kader fia Algiriából a franczia fővárosba érkezett. Az emir egy baleset következtében megvakult és most operáltatja magát.

— **Emin pasa gyilkosai.** Egy brüsszeli távirat szerint Kongóból legutóbb érkezett jelentések értelmében Dhanis báró őrnagy jelezte Európába való visszatérését és közölte Wortas hadnagy halálát, kinek bátorságáról a legnagyobb dicsérettel emlékezik meg. Dhanis őrnagy tisztjei elfogták Emin pasa gyilkosait, kik hadi törvényszék elé állittattak és vétkeseknek találtattak. Továbbá elfogták Hodisteknek és expedicziójának gyilkosait is, a kik szintén résztvevők voltak Emin pasa meggyilkolásában, ép ugy Rasohidot, a Stanley-vizesés területének volt alattvalóját és Said Ben Abedit, Kibongi legjelentékenyebb szövetségesét.

— **Zebra-szelidités.** Rothschild lord legujabb kedvtelése. Három zebrája van a nemes lordnak. A nemes állatokat legelőször egy ponnylóval fogták be kocsiba. Az első kisérletek nem sok jót jósoltak, de végre mégis sikerült a dolog és a minap már a derék állatok egyike minden kiséret nélkül ügetett London utczáin. Bravo nemes lord! Többet ön már nem tehet az emberiségért.

— **Bossányi Frigyes ujabb affaire-je.** Emlitettük annak idején, hogy Bossányi Frigyes budapesti ügyvédet Kaltenleutgebben könnyelmü adósságcsinálás miatt letartóztatták. Bossányit üdvédje közbenjárására szabadon bocsátották. Időközben azonban ujabb följelentések érkeztek ellene s minthogy Bécsből eltünt, most rendőri körözvénynyel keresik, csalás büntényének gyanuja miatt. — Bossányi affaire-je ez által uj stádiumba lépett.

— **Gladstone szemei.** Egy londoni orvosi hetilap igy ir Gladstone szembajáról: „Nyolczhéttel a hályog megoperálása után ujból gondosan megvizsgálták Gladstone szemeit, melyeket nyugodtaknak és eröseknek találtak. Eleinte az iris meggyulladásától lehetett tartani, de atropin befecskendezések azt megakadályozták. Előbb-utóbb tüoperáczióra lesz szükség. A megoperált szem egyelőre gyöngébb a másiknál, melyen gyönge hályog van. Ez utóbbi szemével Gladstone, ha atropint fecskendeznek bele, lát még annyit, hogy némi megerőltetéssel irhat és olvashat.

— **Czigányzene.** Nagy Lajos diszes kerthelyiségében ma, s azután még hat napon keresztül Pöcsy Laczi jeles szathmáry primás zenekara fog játszani. Felhivjuk erre a jó zene kedvelőinek figyelmét.

— **Köszönetnyilvánitás.** Egy Alsó-Tátra-Füreden időző hölgytársaság és egy budapesti ur az izr. árvaház javára 3 frt 25 krt adományozott, mely adományért hálás köszönetét fejezi ki, Bing Vilmos elnök.

— **Alkalmazást keres** egy az ügyvédi teendőkben, közigazgatási s adóügyekben teljes jártassággal biró egyén, ki e téren hosszabb idő óta müködik. Bővebb felvilágositással szolgál a szerkesztőség.

— **Kérelem a nagyérdemü jogászközönséghez.** Egy megkezdett tanulmányhoz át kellene még böngésznem a „Magyar igazságügy“ 1892., 1893. évi folyamát, a „Jogi szemle“ I-VII. köteteit, a „Jogtudományi közlöny“ 1880—1888. és 1892—1893. évfolyamait. — Ugyancsak tisztelettel felkérem a nagyérdemü jogászközönségnek azon tagjait, kiknek e folyóiratok valamelyike birtokában van, hogy erről engem értesiteni s esetleg az illető folyóiratokat áttekintés végett kegyesen kölcsönözni méltóztassanak. Fényes Vincze, kir. aljárásbiró.

GYÁSZROVAT.

† Özv. Hirschmann Józsefné.

Özv. Hirschmann Józsefné a nemeslelkü urnő, mint már emlitettük, Marienbadban váratlanul meghalt. Halálával sokat vesztett az aradi izraelita nőegylet, melynek elnöke volt, de legtöbbet vesztettek a szegények és szükölködők, kiknek ugyszólván egész életét szentelte. A váratlanul érkezett halálhir vétele után az izraelita jótékony nőegylet választmánya ülést tartott, melyet Steinhardt alelnöknő nyitott meg. Szivből fakadt őszinte szavakban ecsetelte a veszteséget és a fájdalmat, mely mindannyiuk szivében gyökeret vert. Majd Rosenberg Lipót hitközségi főjegyző emlékezett meg az elhunyt érdemeiről. A választmány egyhangulag elhatározta, hogy özv. Hirschmanné ravatalára koszorut helyez. Temetésén teljes számban vesz részt. Rosenberg főjegyzőt pedig felkérte, hogy a temetőben a nőegylet nevében bucsubeszédet tartson. A megboldogult hült teteme ma érkezik Aradra, hol holnap helyezik örök nyugalomra a családi sirboltban. A család a következő gyászlapot adta ki:

Fájdalomtól megtört szivvel tudatjuk, hogy mélyen sujtott családunk forrón szeretett tagja és disze özv. Hirschmann Józsefné szül. Berger Rozália urnő, az aradi izr. nőegylet elnöke, f. hó 27-én d. u. 2 órakor, családja boldogitásának és a szegények és szükölködők gyámolitására szentelt életének 70-ik évében Marienbadban váratlanul bekövetkezett elhunytát. A megboldogult drága és felejthetetlen halott földi maradványai Aradra az izr. sirkertbe hozatnak, hol augusztus 1-én délután fél 6 órakor saját családi sirboltjában fognak örök nyugalomra helyeztetni. Arad, 1894. julius 29-én. Aldás emlékére! Béke lengjen porai felett. A gyászoló család.

Az izraelita polgári jótékony nőegylet nemeslelkü elnöknőjének elhunytáról külön gyászjelentésben emlékezik meg. Ennek teljes szövege a következő:

Mély meghatottsággal és legnagyobb fájdalommal tudatjuk, hogy özv. Hirschmann Józsefné szül. Berger Rozália urnő, az aradi izr. nőegylet nagyérdemü elnöke, rövid szenvedés után 1894. évi julius hó 27-én délután 2 órakor jámbor és erényteljes életének 70-ik évében Marienbadban, melynek forrásain gyógyitást keresett, jobblétre szenderült. A szeretett halott hült teteme Aradra az izr. sirkertbe hozatik, hol augusztus hó 1-én d. u. fél 6 órakor saját családi sirboltjában fog örök nyugalomra helyeztetni. Az örök világosság fényeskedjék neki! Aldott legyen emléke! Felhivjuk a nő-egylet tisztelt tagjait, hogy a végtisztességen teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Egyletünknek számos éven át folytatott méltó és fényes eredményü vezetéséért a felejthetetlen halott megérdemelte, hogy részvétteljes megjelenésünk által kifejezést adjunk azon szeretetnek és nagyrabecsülésnek, melylyel drága emlékének tartozunk. Arad, 1894. julius 29-én. Az aradi izr. nő-egylet választmánya.

— **Weyer József,** a „Hungária“ kávéház váratlanul elhunyt tulajdonosának temetése vasárnap délután ment végbe a nagy közönség osztatlan részvéte mellett. A halottas házban megjelentek között ott láttuk Salacz Gyula kir. tanácsos polgármestert, azonkivül az aradi társadalom számottevő tényezőit teljes számban. A gyászszertartást Feix Benedek minorita-rendü áldozár végezte. A koporsót diszesebbnél-diszesebb koszoruk boritották, melyek a következő feliratokat viselték:

„A felejthetlen jó férjnek — a bánatos özvegy.“ „A legjobb vőnek — a gyászoló anya.“ „Szeretett főnökünknek — a gyászoló személyzet.“ „Szeretett főnökünknek — Matild és Teréz.“ „A legjobb fiunak — a gyászoló Weyer-család.“ „Szeretett sógornak — Maresch-család.“ „Szeretett Józsinak — Böszörményi-család.“ „Legjobb sógornak — Bartsch-család.“ „Őszinte szeretete jeléül — Jani és Mari.“ „Tisztelete jeléül — Barth Lajos.“

MULATSÁGOK.

(=) **A szabók tánczvigalma.** Az aradi szabómunkások dalköre vasárnap este jól sikerült hangversenyt rendezett a városligeti vendéglő nagytermében. A dalkör Nahlik Antal karnagy vezetése alatt igen szép dalokat mutatott be. A mulatságon ott voltak: Kiss Ferencz ipartestületi titkár, Zemplényi Sándor és Barth Lajos törvényhatósági tagok. A táncz egész reggelig tartott. A jelenvolt hölgyek névsora ez:

Leányok: Joanovits Szidike, Engl Fány, Kohut Juliska, Singer Berta, Dokopil Jozefin, Reichenberg Regina, Veiszbrun Regina, Dochnál Mariska, Szalay Etelka, Tozonyi Aranka, Dehelán Ilona, Engl Mariska, Indra Riza, Meizl növ. Eliász Hermina, Mum k. a. Schlesinger Ilona, Brunner Rozália, Kron Francziska, Sztoja Mariska, Jasek Ilona, Hangyásy Mariska, stb.

Asszonyok: Joanovits Sándorné, Csontosné, Dokopilné, Csala Gáborné, özv. Josik Józsefné, Papp Józsefné, Korbász Istvánné, Kohut Ferenczné, ifj. Valentini Józsefné, Dudásné, Kajmárszky Józsefné, Dochnál Ferenczné, Alimann Tiborné, Valentini Lajosné, Madarászné, Schlésingerné, Janiga Andrásné, Georgiades Józsefné, Dukár Miklósné, Dokopil Arpádné, Klár Ferenczné, Szajakovszky Jánosné, Engl Bernátné, Reichenberg Manóné, Indra Jánosné, Szatorusz Fülöpné, Dudás Pálné stb.

SZINHÁZ, IRODALOM, MÜVÉSZET.

* **„Vénus nr. 2.“** Ez a czime annak a sokat igérő bohózatnak, a melyet Rudnyánszky Gyula, a jeles póéta irt. A városi életet karakterizáló darabot Krecsányi Ignácz szinigazgató fogadta el előadásra, és bemutató előadása jövő hóban lesz a krisztinavárosi szinkörben.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **A sötétség emberei.** Pántye Mitru és Blidár Juon ocsuvai lakosok már 8 éven át huzódó ügye foglalkoztatta tegnap az aradi törvényszéket, de a végtárgyaláson sem tudtak eredményre jutni. A rövid tényállás a következő: Pantyé és Blidás ezelőtt 8 évvel egy este egy-egy zsák dohányt vittek Apáti és Barakony között, midőn a sürüségből kiugrott 3 ember, kiket nem lehetett felismerni és megtámadták őket; Pantyét halálosan, Blidárt sulyosan megsértették. Három embert állitott a hosszu nyomozás a törvényszék elé: Malicza Tódort, Sztana Tódort és Rust Tódort: A végtárgyaláson, bizonyitékok hiányában kitünt a 3 ember ártatlansága, miért felmentették őket.

§ **Korcsmai verekedés.** Szabadhelyen történt, hogy Kantár Péter és Nikolics Va-

zul odavaló lakósok a korcsmában összeszólalkoztak, melynek az lett a vége, hogy Nikolics Vazul bottal sulyosan megsértette Kantár Pétert. Az aradi kir. törvényszék ezért Nikolicsot 2 havi fogházra itélte.

TÁVIRATOK.

Határzár kolera miatt.

Budapest, julius 30. (Saj. tud. táv.) Galicziának Borszerov és Zaleszcziky kerületeiben kolerafészkek létesitése hivatalosan megállapittatván, a cs. kir. osztrák kormány a nevezett kerületekből a drezdai egyezményben meghatározott áruk (u. m. használt, tisztitatlan állapotu fehérnemüek és lábbelik, használt ágynemü, rongyok) kivitelét a m. kir. kereskedelemügyi miniszter pedig a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg azoknak hozzánk való behozatalát megtiltotta.

Óriási jégeső.

Brassó, julius 30. (Saj. tud. táv.) Tegnap 10 perczig tartó óriási jégeső volt. Sok ezer ablak betört. Számos ember megsérült. A diónagyságu jég a földeken sok kárt okozott.

Uj polgári fiu- és leányiskola.

Hódmezővásárhely, julius 30. (Saj. tud. távirata.) A kultuszminiszter tudatta a város hatóságával, hogy a jövő tanév elejétől a városban állami polgári fiuiskolát állit fel és egyöntetü adminisztrátió szempontjából hajlandó egy községi polgári leányiskolát is felállitani, ha az arra forditott költséget a város az államnak átadja állami kezelés alá.

Kolera által fertőzött hajó.

Lübeck, julius 30. (Saj. tud. táv.) A travei gőzhajó Pétervárról Travemündébe érkezett. A fütő meghalt. Az utasokat és a személyzetet kórházba szállitották és a hajót fertőtlenitik.

A japán-kinai háboruskodás.

Shanghai, julius 30. (Saj. tud. táv.) A japán követ felszólitotta a koreai kormányt, hogy követelje a kinai csapatok visszavonását. A koreai kormány ezt megtagadta. Soenlben rövid harcz fejlődött ki, később a japán csapatok megszállták a király palotáját. A király az európai hatalmakhoz forduit, hogy a béke helyreállitása érdekében járjanak közbe.

KÖZGAZDASÁG.

Arad vámszedési joga.

— A kereskedelemügyi m. kir. miniszter által folyó évi 49,155. sz. a. Arad sz. kir. város kövezetvámszedési jogának meghosszabbitása tárgyában kiadott engedélyokirat. —

(Vége.)

9. Köveszély (hófuvás, árviz, tüz, stb.) eseteiben az elöljáróság által az 1886. évi XXII. t.-cz. 136. §-a alapján kirendelt közerő, tüzvész, árviz, vagy háboru idején a mentők, menekülők szállitányai.

10. Azon lovak és hordállatok, melyek katonai szolgálatra való besorozás, vagy az 1873. évi XX. t.-cz. értelmében osztályozás végett az állitási helyre és onnan visszaszállittatnak, továbbá a fegyveres erő élelmezése czéljából beszerzett marhák, melyekre nézve a hajtóknak katonai hatóság által kiállitott igazolványt kell felmutatniok.

11. A vaspályának saját szükségletére szolgáló szállitányai.

12. Emberi hullák.

13. Atviteli szállitányok.

14. A vámtulajdonos város által önként vámmentesnek elfogadott szállitányok, ideértve mindazon vámmentességeket melyek magánjogi szerdődéseken vagy egyezségeken alapulnak.

15. A város közönsége részére érkező szállitányok.

Mindazon szállitányoknak, melyek a fennebbiek szerint vámmentesek, a mennyiben azoknak vámmentes jellege különben megállapitható nem volna, megfelelő igazolványnyal kell ellátva lenniök, melylyel a vámmenteségi igényjogosultság beigazoltatik.

IV. A vámdijtételek minden kártérités nélkül leszállithatók, ha a jövedelem az 1890. évi I. t.-czikk 85. §-a értelmében több, mint a mennyi szükséges. Ennek megállapitására fognak szolgálni a vámbevételekről és kiadásokról évenkint bemutatandó zárszámadások.

V. Közérdekből, különösen hadászati szempontból szükséges létesitmények államköltségen való megépitését és forgalomba helyezését engedélyes kártérités nélkül türni tartozik.

VI. Az engedélyes mindazt, a mit az 1890 évi I. t.-cz. s annak alapján a kereskedelemügyi minister rendel, esetleg a mennyiben az idézett törvény más büntetést nem határozna, rendbüntetésnek (mely azonban esetenkint 100 frtnál nagyobb nem lehet) terhe alatt foganatositani tartozik.

VII. A vámszabályzat megfelelő s könnyen észrevehető helyen a közigazgatási hatóság által hitelesitett példányban kifüggesztendő.

VIII. Az 1890. évi I. t.-czikknek a vámokra vonatkozó minden egyéb határozata a jelen vámra is kiterjed. Budapesten, 1894. évi julius hó 14-én. Lukács, s. k. kereskedelemügyi m. kir. minister.

Arad, 1894. évi julius 21.

A városi tanács.

Aradi gabnavásár.

— Saját tudósitónktól. —

Arad, julius 29.

(S. ss.) Rendkivül élénken indult e héten a gabnaüzlet. Különösen malmaink tanusitottak nagyobb vételkedvet. A kinálat meglehetős nagy volt, az ár nem változott.

Irányzat a buza kivételével szilárd. Eladatott:

Buza uj 600—800 mmázsa 5 frt 60 krtól 6 frt 20 krig.

Tengeri 5 frt 20 krtól 5 frt 60 krig.

rozs 100 mmázsa 4 frt 60 krtól 4 frt 70 krig.

Arpa 200 mmázsa 4 frt 50 krtól 5 frtig.

Zab 5 frt 20 krtól 5 frt 40 krig.

Az aratás.

— Saját tudósitónktól. —

Kovaszincz, jul. 30. Kovaszinczon az aratás befejeztetett. A cséplés folyamatban van. A buza jó termést adott, 7—8 mm. holdanként és a mi a fő, szépszemü és sulyos. A gazdák megvannak elégedve ugy a mennyiséggel, mint a minőséggel, de az a kár, hogy a buza ára csekély. A f. hó 28-án nagy zivatarral érkezett eső annyiban használt, hogy a levegőt lehütötte s a gyümölcsöt felfrissitette. A föld 2 és fél cmtrre ázott meg, a növényeknek ez nem használt semmit. Ha vagy 8 napon át esnék, talán a késői tengerinek még használna. — A tengeri silány termést igér, — de ha nem lesz eső, teljesen kiszárad.

Szeszüzlet.

— Julius 30. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 54.75, kicsinyben 55.— hordó nélkül per 100 liter % beleértve 85 frt fogyasztási adót.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. julius 30.

Magyar aranyjáradék 4%	121.60
Magyar koronajáradék 4%	96.—
Magyar arany 4½%	127.50
Magyar ezüst 4½%	102.50
Magyar keleti vasut 1876.	124.—
Magyar földtehermentesitési kötvény	95.50
Magyar italmegváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	96.—
Magyar nyeremény-sorsjegy kölcsön	151.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	143.—
Osztrák papirjáradék	98.50
Osztrák járadék ezüst	98.50
Osztrák járadék arany	122.—
Korona járadék	98.—
1860-ki államsorsjegyek	147.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1015.—
Magyar hitelbank részvény	450.—
Osztrák hitelintézet részvény	363.50
Osztrák-magyar államvasut	352.75
20 frankos arany (Napoleondor)	9.90
Német birodalmi márka	61.15
London	124.60
Páris	49.50

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny" távirati tudósitása. —

Budapest, julius 30. d. u. 5 óra.

Fajt		Irányzat	100 klg. ár frttól	frtig
Buza bánsági uj		. . .	6.45	6.75
Buza tiszavidéki		. . .	6.50	6.80
Buza pestvidéki		. . .	6.45	6.80
Buza fejérmegyei		. . .	6.45	6.80
Buza bácskai		. . .	6.55	6.85
Roza uj, I-ső rendü		. . .	5.05	5.10
Roza uj, II-od rendü		. . .	4.90	5.—
Arpa takarmány		. . .	—.—	—.—
Arpa égetni való		. . .	—.—	—.—
Arpa sörfőzdei		. . .	—.—	—.—
Zab		. . .	6.35	6.55
Tengeri bánsági		. . .	—.—	—.—
Tengeri másnemü		. . .	5.30	5.35
Káposzta-repcze bánsági		. . .	9.—	9.50
Köles		. . .	—.—	—.—
Határidőre	Buza szept.-okt.	. . .	6.66	6.68
	Buza márcz.-ápr.	. . .	7.05	7.07
	Buza máj.-jun.	. . .	—.—	—.—
	Roza szept.-okt	. . .	5.05	5.07
	Tengeri jul.-aug.	. . .	5.32	5.34
	Tengeri aug.-szept.	. . .	5.32	5.34
	Tengeri októberre	. . .	—.—	—.—
	Zab márcz.-ápr.	. . .	—.—	—.—
	Zab szept.-okt.	. . .	5.93	5.95
	Káposzta-repcze aug.-szept. 1894.	. . .	9.50	9.55

VIZJELZÉS.

1894. évi julius hó 30-án reggel 7 órakor észlelt vizállások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vizmérőnél.

Észlelési állomás	Hőmérsék C°	Időjárás	Vizállás cztimétr.	Jégvastagság cztimétr.
Branyicska	+ 16°	derült	— 2	—
Arad	+ 19°	derült	— 119	—
Makó	+ 22°	derült	— 19	—
Szeged	+ 21°	derült	+ 22	—
Gyoma	—	—	—	—

A + jel a 0 felotti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
A — jel a 0 alatti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
Arad, 1894. julius 30.

A m. kir. folyammérnöki hivatal.

IDEGENEK NÉVSORA.

— Julius 30. —

Fehér Kereszt szálloda: Schattelesz Samu téglagyáros, Temesvár. Dengl Alajos államvasuti osztálymérnök, Zimony.

Vass szálloda: Fischer Adolf kereskedő, Buttyin. Burián Gyula birtokos Draucz.

Arany Kulcs szálloda: Perv János földbirtokos, Seprős. Dorner Fülöp vállalkozó, Lippa.

Vasuti szálloda: Krimmer Miklós főpincsér, Bécs.

Felelős szerkesztő. **Vass Géza.**

NYILTTÉR.*

MA

és következő hat napon át

NAGY LAJOS

sörcsarnokának diszes kerthelyiségében

Pócsi Laczi

országszerte hirneves zenekara

hangversenyt

tart válogatott müsorral, melyre a n. é. közönség tisztelettel meghivatik.

Izletes ételek, kitünő borok és I. rendü sör kiszolgálásáról gondoskodik

NAGY LAJOS,
vendéglős.

* Az ezen rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

1513/1894. pm. 686. 3 | 3.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságánál egy 700 frt évi fizetéssel kapcsolatos irodai segédtiszti állás választás utján betöltendő lévén, azokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják s az 1883. évi I. t.-cz. 19. §-ban megjelölt minősitéssel birnak felhivom, hogy pályázati kérvényüket hozzám a **f. évi augusztus hó 7-ig** bemutassák

Arad, 1894. évi julius hó 14-én.

Salacz Gyula
kir. tanácsos, polgármester.

493/1894. pm. 3—3.

Hirdetmény.

Az első aradi gyártelep részvénytársaság Séga külvárosban fekvő szeszgyára vizeinek a Holtmaros — most már élővíz-csatornába való levezetésére szolgáló, a nevezett külvárosi Ekeutczán a városi téglaverő helyeken átvonuló, fából tervezett csatornából álló vizi müvek létesitésére engedélyért folyamodván, ezen kérvényt a hozzá csatolt tervekkel, valamint ezen tervekre tett szakértői véleményekkel, ugy a kulturmérnöki hivatal észrevételeire a kérvényző által bemutatott nyilatkozattal együtt 1894. évi julius hó 25-től augusztus hó 25-ig terjedő 30 napra hivatalos helyiségemben közszemlére kiteszem.

Egyidejüleg a kérvény tárgyalására **1894. évi szeptember hó 17. napjának d. e. 10 óráját** határidőül, tárgyalási helyül pedig Arad sz. kir. város székházának tanács termét kitüzöm.

Egyidejüleg mindazokat, a kik a kérdés alatti vizimü által érdekelvék, felhivom, hogy a mü létesitése ellen netáni ellenvetéseiket akár a közszemlére való kitétel alatt irásban, akár a tárgyalás alatt szóval annál inkább előadják, minthogy ellen esetben a határozat további meghallgatásuk nélkül fog meghozatni.

Aradon, 1894. évi julius hó 19-én.

Salacz Gyula
kir. tanácsos. polgármester.

VASUTI VONATOK MENETRENDJE

Érvényes 1894. évi május hó I-étől.

Budapest—Arad.

		reggel	délut.	este
BUDAPEST	indul.	8,05	1.55	10,—
Szolnok	„	11,10	4,00	1,37
Csaba	„	2,23	5,55	4,37
Kétegyháza	„	2,54	6,13	5,08
Lökösháza	„	3.12	—,—	5,26
Kurtics	„	3,28	6,37	5,43
Sofronya	„	3,40	—,—	5,55
ARAD érkezik		3,55	6,55	6,10
		délután	este	reggel

Arad—Budapest.

		d. e.	reggel	este
ARAD	indul	11,30	8.20	9,45
Sofronya	„	11.46	—,—	10,02
Kurtics	„	11,58	8,38	10'16
Lökösháza	„	12,14	8,49	10,35
Kétegyháza	„	12,37	9,03	11,—
Csaba	„	1,28	9,25	11,45
Szolnok	„	4,25	11.46	3,00
BUDAPEST érkezik		7,35	1.20	6.30
		este	délután	reggel

Erdély felé.

		d. u.	reggel	d. u.	este
ARAD	indul	2,30	6,35	4.30	—,—
Glogovácz	„	2,44	6.46	4,42	—,—
Gyorok	„	3,15	7,07	5,03	—,—
Paulis	„	3,32	7,18	5,14	—,—
Radna-Lippa	„ érk.	3,58	7,35	5,32	—,—
Konop	„	—,—	8,00	5.56	—.—
Berzova	„	—,—	8,14	6,12	—,—
Tótvárad	„	—,—	8,38	6,41	—,—
Soborsin	„	—,—	8.56	7,00	—,—
Piski	„	—,—	11.04	10.11	—.—
Gyulafehvár	„	—,—	12.51	11.18	—.—
Tövis érkezik		—,—	1.20	11.40	—.—
			délut	n éjjel	

Erdély felől.

		éjjel		este
Tövis	indul	3.19	—.—	1.35
Gyulafehvár	„	3.48	—.—	2.14
Piski	„	5.35	—.—	3.59
Soborsin	„	8,21	—,—	6.26
Totvárad	„	8,40	—,—	6,42
Berzova	„	9,09	—,—	7,07
Konop	„	9,25	—,—	7,24
Radna-Lippa	„	9,58	5,47	7,56
Paulis	„	10,11	6,02	8,08
Gyorok	„	10,25	6,18	8,20
Glogovácz	„	10,48	6,47	8,44
ARAD érkezik		11,00	7,00	8,55
		délelőtt	reggel	este

Arad—Csaba—Nagyvárad.

		reggel	este
ARAD	indul	5,18	4.35
Sofronya	„	5,31	4,57
Kurtics	„	5,44	5,17
Lökösháza	„	6,00	5,41
Kétegyháza	„	6,18	6,20
Kigyós	„	6,31	6,43
Csaba	„	7,04	7,00
NAGYVÁRAD érkezik		9,32	—,—
		délelőtt	este

Nagyvárad—Csaba—Arad.

		délután	reggel
NAGYVARAD	indul	4,29	—,—
Csaba	„	7,10	7,09
Kigyós	„	7,24	7,24
Kétegyháza	„	7,40	7,47
Lökösháza	„	7,59	8,14
Kurtics	„	8,17	8,38
Sofronya	„	8,30	8,53
ARAD érkezik		8.45	9,10
		este	délelőtt

Arad—Temesvár.

		reggel	d. e.	este
ARAD	indul	6.25	11,35	5,58
Uj-Arad	„	6.43	11,59	6.09
Németságh	„	7,05	12,24	6.27
Vinga	„	7.32	12,52	6.46
Orczifalva	„	7.48	1,09	6.58
Merczifalva	„	8,03	1.25	7,09
Szt.-András	„	8,19	1,44	7,21
TEMESVÁR érkezik.		8,42	2,10	7,39
		délelőtt	délut.	este

Temesvár—Arad.

		reggel	d. u.	este
TEMESVAR	indul	8,00	1,12	8,15
Szt.-András	„	8,20	1.41	8,45
Merczifalva	„	8,34	1,59	[illegible],05
Orczifalva	„	8.45	2.15	[illegible]
Vinga	„	9.02	2.40	9.46
Németságh	„	9.17	2,57	10,[illegible]
Uj-Arad	„	9,34	3,30	10.3[illegible]
ARAD érk.		9,44	3,44	10,5[illegible]
		délelőtt	délután	est[illegible]

Uj-Szt.-Anna—Kétegyháza.

		d. e.	este
UJ-SZT.-ANNA	indul	8,00	6,40
Simánd	„	8,31	7,11
Kisjenő-Erdőhegy	„	9,20	7,55
Székudvar	„	9,36	8.11
Sikló	„	9,51	7,26
Ottlaka	„	10,5	8,40
Elek	„	10.23	8,57
KÉTEGYHÁZA érkezik.		10,38	9,12
		délelőtt	este

Kétegyháza—Uj-Szt.-Anna.

		reggel	d. u.
KÉTEGYHAZA	indul	5,17	3,03
Elek	„	5.30	3,23
Ottlaka	„	5,40	3,36
Sikló	„	5,51	3,50
Székudvar	„	6.03	4,06
Kisjenő-Erdőhegy	„	6,24	4,39
Simánd	„	6,49	5,10
UJ-SZT.-ANNA érkezik.		7,14	5,40
		délelőtt	este

Mezőhegyes—Kétegyháza.

		reggel	este
MEZŐHEGYES	ind.	7.05	8.30
Kamarásmaj.	„	7.17	8,42
Nesze	„	7,25	8,52
Kovácsháza	„	7.42	9,10
Bánhegyes	„	8,04	9,33
M.-Bodzás	„	8,25	9,55
Bánkut	„	8,37	10,09
KÉTEGYHAZA érk.		8,55	10,30
		eélelőtt	éjjel

Kétegyháza—Mezőhegyes.

		délután	ggel
KÉTEGYHAZA	ind.	3,00	5,16
Bánkut	„	3,22	5,36
Megyes-Bodzás	„	3.40	5,49
Bánhegyes	„	4,02	6,06
Kovácsháza	„	4.25	6,23
Nesze	„	4.39	6,35
Kamarás-major	„	4.48	6,43
MEZŐHEGYES érk.		5.00	6;55
		délután	este

Arad—Szeged.

		reggel	d. e.	d. u.
ARAD	indul	5,00	9,00	4.20
Szt.-Tamás	„	5.24	9,22	4,49
Pécska	„	5,43	9,36	5,13
Battonya	„	6,12	10,01	5,47
Tompa	„	6,24	10,11	6,00
Mezőhegyes	„	7,01	10,40	6,54
Csanád-Palota	„	7,22	11,00	7.21
Nagylak	„	7,39	11.15	7.43
Apátfalva	„	8,01	11,35	8.09
Makó	„	8,26	11,56	8.51
Kis-Zombor	„	8,42	12,12	9,10
SZEGED érkezik		9,33	1,00	10,10
		délelőtt	délut.	este

Szeged—Arad.

		d. u.	este	reggel
SZEGED	indul	2,20	6,00	3.00
Kis-Zombor	„	3,12	6,46	4,08
Makó	„	3,35	7,05	4,50
Apátfalva	„	3,55	7,24	5,15
Nagylak	„	4,02	7,45	5,42
Csanád-Palota	„	4,17	8,00	6,02
Mezőhegyes	„	5,08	8,28	7,00
Tompa	„	5,32	8,50	7,27
Battonya	„	5,45	9,02	7,42
Pécska	„	6,10	9,26	8,10
Szt.-Tamás	„	6,23	9,39	8,24
ARAD érkezik		6,45	10,00	8,50
		este	éjjel	délelőtt

Arad—Gurahonoz.

		reggel	d. u,	d. u.
ARAD	indul	6,40	5,23	12,30
Ötvenes	„	6.56	5,39	12,55
Zimánd-Ujfalu	„	7,02	5.45	1,08
Uj-Szt-Anna	„	7,19	6,02	1,36
Világos	„	7,46	6,29	2,39
Muszka-Magyarád	„	7,53	6,36	2,52
Pankota	„	8,04	6,47	3,26
Apatelek	„	8,35	7,18	4,28
Borosjenő	„	8,44	7,27	4,43
Bokszeg-Beél	„	9,09	7,52	5,43
Borossebes-Buttyin	„	9,38	8,20	6,53
Almás-Alcsill	„	10,05	8,47	7,38
GURAHONCZ érkezik.		10,20	9,02	8,00
		délelőtt	este	

Gurahonoz—Arad.

		reggel	d. u.	
GURAHONCZ	indul	4,15	3,00	—,—
Almás-Alcsil	„	4,32	3,17	—,—
Borossebes-Buttyin.	„	5,02	3,47	—,—
Bokszeg-Beél	„	5,31	4,16	—,—
Borosjenő	„	5,56	4,41	—,—
Apatelek	„	6,06	4,51	—,—
Pankota	„	6,45	5,29	—,—
Muszka-Magyarád	„	6,51	5.35	—,—
Világos	„	6,58	5,42	—,—
Uj-Szt-Auna	„	7,24	6,08	—,—
Zimánd-Ujfalu	„	7,44	6,30	—,—
Ötvenes	„	7,50	6,35	—,—
ARAD érkezik		8,08	6,52	—,—
		délelőtt	este	

Borosjenő—Csermő.

		délelőtt	este
Borosjenő	indul	8.55	7,35
Csermő	erkezik	9,55	8,35
		délelőtt	este

Csermő—Borosjenő.

	reggel	délután
Csermő indul	4,50	3,35
Borosjenő érkezik	5,50	4,35
	reggel	délután

1600/1894. pm. 2—3.

Hirdetmény.

Néhai Pálfy Józsefné szül. Kishalmy Klementina emlékezetére idősbb Kishalmy Ferencz ur által tett alapitvány 4000 frtnyi tőkéjének 200 frtot tevő egy évi kamatai, mint kiházasitási vagy üzlet berendezési segély összeg a f. é. augusztus hó 19-én egy, az aradi polgári jótékony nőegylet árvaházában nevelt kifogástalan erkölcsiségü szorgalmas árvának, vagy egy oly egyénnek, ki szintén a nevezett árvaházban neveltetett s mint nagykoru lép házasságra, vagy kezd üzletet — ki fog adatni.

Azok tehát, kik ezen segélyt elnyerni óhajtják s a megjelölt minősitéssel birnak, felhivatnak, hogy kérvényüket hozzám **f. é. augusztus hó 17-ig** benyujtsák.

Arad, 1894. évi julius hó 24-én.

Salacz Gyula
kir. tanácsos, polgármester.

---

689 | 894. gazd. sz. 704. 3—x

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a közlegelőbeli 3. számu eddig Vlajkó József és társai által haszonbérelt $130^{264}/_{1110}$ holdnyi szántóföldnek 5 holdas parczellákban való bérbeadása iránt **folyó évi augusztus hó 6-án d. e. 9 órakor** árverést tart.

Kikiáltási-ár: holdanként évi 15 frt.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási-ár 10 %-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésben részt lehet venni szóbeli és irásbeli ajánlatokkal.

Az irásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyujtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1894. évi julius hó 23-án tartott üléséből.

Kiadta:

Lőcs Rezső,
aljegyző.

A m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége.

20015|94. 2—3.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak Temesvár Józsefváros állomáson vámhivatal létesitése czéljából a II. sz. raktár meghosszabbitandó.

Ezen épitési munkálat biztositása czéljából ezennel nyilvános versenytárgyalás hirdettetik.

E végből felhivatnak a pályázók, hogy ezen épitésre vonatkozó s alant felsorolt feltételek szerint felszerelt szabályszerü bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlataikat legkésőbb **f. évi aug. hó 1-én déli 12 óráig** a szegedi üzletvezetőség titkárságánál benyujtsák vagy posta utján oda beküldjék.

Később érkező vagy távirati ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

— Óvadék fejében 400 frt készpénzben vagy a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett tizennégy napnál nem régibb utolsó árfolyam szerint a fenti összegnek megfelelő értékü és állami letétekre alkalmas értékpapirokban az alulirott üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál legkésőbb az ajánlati tárgyalást megelőző napon, vagy f. é. julius hó 31-én déli 12 óráig letétbe helyezendő.

A lepecsételt ajánlatok boritékai »Ajánlat a Temesvár-Józsefvárosi II. sz. raktár meghosszabbitási munkálatokra" felirással látandók el.

A letétjegyek az ajánlathoz nem csatolandók.

A végrehajtandó munkára vonatkozó tervek és pályázati feltételek f. é. julius hó 20-ától kezdve a szegedi üzletvezetőség pályafentartási és épitési osztályában s a temesvári osztálymérnökségnél naponta d. e. 8 órától 2 óráig betekinthetők.

Szeged, 1894. évi julius hó.

Az üzletvezetőség.

---

708 | 894. gazd. sz. 1—3

Árverési hirdetmény

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi bérház épület II-ik emeletén lévő 3. számu 5 utczai szobából s mellékhelyiségekből álló lakásnak f. évi november hó 1-jétől való bérbeadása iránt **f. évi aug. hó 10-én d. e. 10 órakor** árverést tart.

Kikiáltási ár: 520 frt évi bér.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10 százaléka készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésben részt lehet venni szóbeli és irásbeli ajánlatokkal.

Az irásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyujtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1894. évi julius hó 30-án tartott üléséből.

Kiadta:

Lőcs Rezső,
aljegyző.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

79 | 894. pm. 51 9—52

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város közönsége részéről közhirré tétetik, hogy a városi árvapénztárból és a város által kezelt alapokból törlesztési kölcsönök vehetők.

Fizetendő évenkint: 23 évi törlesztésre 8% a melyből tőke törlesztésre esik 2% 26 fél évi törlesztésre $7^1/_2$%, melyből tőke törlesztésre $1^1/_2$% fordittatik. 32 évi törlesztésre 7%, amelyből a tőketörlesztésre 1% számoltatik el. A kölcsönvevők jogában áll kölcsönt a törlesztési időn belül is félévi felmondásra a félévi kamat külömbözet megtéritése mellett visszafizetni.

Arad 1894. január 10.

Salacz Gyula,
királyi tanácsos polgármester.

Az élvezetek egyik legolcsóbb és legkellemesebb neme, mely testünket felüditi, zsibbadásnak induló idegeinket napi munkáink teljesitésére képesebbé teszi, vérünk rendes mozgását előnyösen előmozditja s lelkünk kedélyvilágának vidámságát kedves hangulatban tartja a **„fürdés."**

A fürdés kiválólag a gőzfürdéssel járó dörzsölés (Frotiren) következtében a testről a felbőr lehámlik, a bőr likacsai kitisztulnak s igy lehetővé tétetik, hogy testünk, a belőle kifejlődő s egészségünkre kártékonyan ható maró, sós nedvektől megszabadittassék azáltal egészségünk biztositatik.

Hogy ezen önmagunk iránt tartozó kötelességünknek lehetőleg eleget tehessünk

Simay István a „Maros"-gőzfürdő tulajdonosa

a fürdési dijakat oly méltányosan állapitotta meg, hogy azt mindenki használhatja.

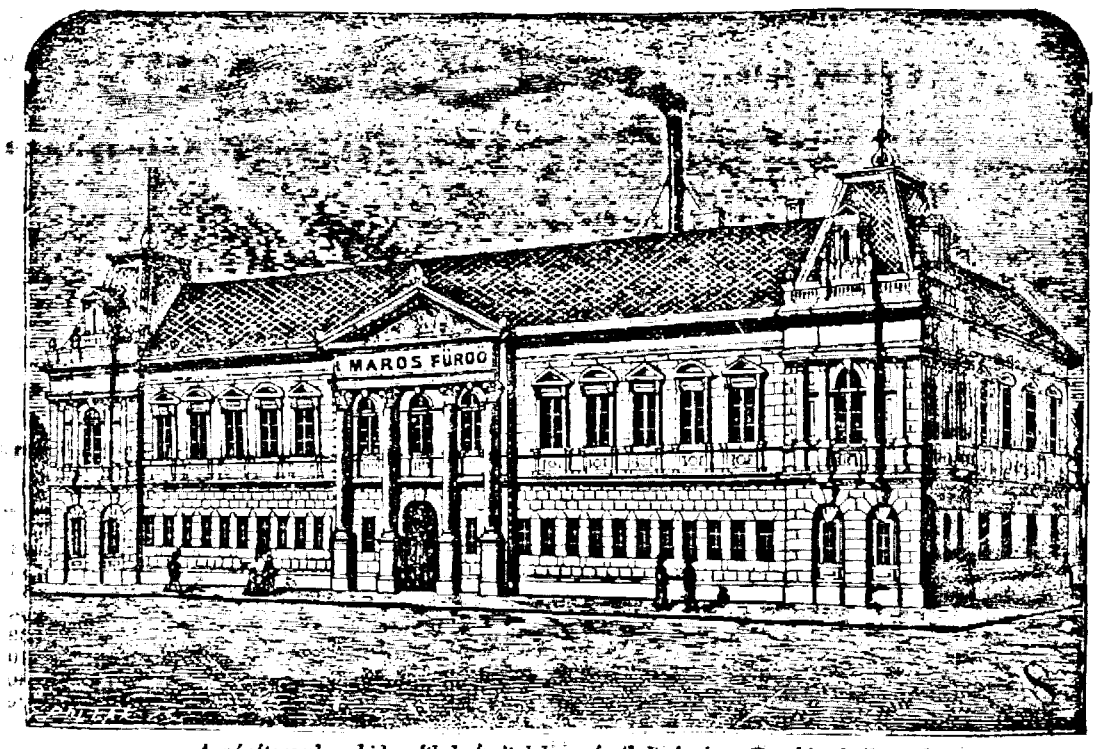

A váróteremben hideg étkek és italok mérsékelt árak mellett kiszolgáltatnak.

Szürt Maros-vöviz eladására is havi bérlet nyittatik. Előjegyezni a pénztárnál lehet.

Gőzfürdő.

Egy személy-jegy	— frt 70 kr
10 drb bérlet-jegy	5 frt 70 kr.
Egy deák-jegy	— frt 40 kr.

Uszás-tanitás.

Idényjegygyel együtt	12 frt — kr.

Uszoda.

Egy személy-jegy	— frt 30 kr.
4 darab bérlet-jegy	1 frt — kr.
10 drb bérlet-jegy	2 frt — kr.
Egy gyermek-jegy	— frt 20 kr.
10 drb bérlet-jegy	1 frt 50 kr.

Hideg és gyógy-fürdő.

Egy személy-jegy	— frt 50 kr.
10 drb bérlet-jegy	4 frt 56 kr.
30 drb bérlet-jegy	13 frt 50 kr.
Mas sassal egy személy	— frt 70 kr.

Vizgyógy.

Egy személyjegy	— frt 50 kr.
30 drb bérlet-jegy	13 frt 50 kr.

Vas és móor-fürdő.

Egy személy-jegy	1 frt — kr
10 drb bérlet-jegy	9 frt 50 kr

Kád-fürdők.

Ruhával	— frt 50 kr
Ruha nélkül	— frt 40 kr

Villany-fürdő.

Egy személy-jegy	— frt 70 kr.
10 drb bérlet-jegy	6 frt 50 kr.

Külön ruha-dijak.

1 lepedő vagy palást	7 kr.
1 törölköző	3 kr.

Pénztárnyitás nyáron reggeli 6 órakor, télen reggeli 7 órakor.

A Simay-féle gőzfürdő-épületben szemelotben napos vagy hónapos szobák bérelhetők.

A t. cz. birtokos urak figyelmébe!

Aradváros központjában, a szinház közelében lévő Simay-féle gőzfürdő-épület emeleti részében, több utczai, parkettával kipadolt szoba, hónapos vagy éves bérletre szolgálattal kiadó.

A háznál van vizvezeték, szürt Maros-viz, és télen át gőzfütés. 9 —13

Nyomatott az „Aradi Nyomdatársaság" könyvnyomdájában.